

מחודדים

ת"ר ושגנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפך (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
m@sda.co.il

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליח
418-9

נקראים קהל.

הורו בית דין ועשו רוב קהל על פיהם, והתחייבו להביא פר, ולא הספיקו להביא עד שהתמעטו, כגון שמתו קצת - לחכמים: חייבים פר בכתחילה, לרבי שמעון: אם נודע להם עד שלא נתמעטו - חייבים, ואם נודע להם משנתמעטו - פטורים.

היו מועטים והתרבו, כגון שהורו בית דין ועשו מיעוט קהל על פיהם, ומתו מקצת רוב הקהל והתרבו - הגם שנודע להם שחטאו לאחר שהתרבו - פטורים. וגם לרבי שמעון שהולך לפי שעת ידיעה, צריך שיהא ידיעה וחטא בחיוב, ובשעת החטא היו פטורים שהרי היו מועטים.

הורו בית דין שחלב מותר, ועשו מיעוט קהל על פיהם, וחזרו והורו שמותר, ועשו מיעוט אחר על פיהם והשלימו עם מיעוט ראשון לרוב קהל - הסתפקו בגמרא אם שתי ידיעות אינם מצטרפים, או מאחר ששניהם באיסור חלב מצטרפים? ולצד שמצטרפים, הסתפקו, אם הורו תחילה בחלב שעל הקיבה ועשו מיעוט על פיהם, ולאחר מכן עשו מיעוט על פיהם בחלב שעל הדקי, אם מצטרפים שהרי ששניהם איסור חלב, או לא? ולצד שמצטרפים, הסתפקו בעשו מיעוט על פיהם בחלב ומיעוט בדם, אם שני איסורים אינם מצטרפים, או מאחר שקרבנם שווה מצטרפים? ולצד שמצטרפים הסתפקו אם עשו מיעוט בחלב ומיעוט בעבודה זרה, אם אינו מצטרף משום שאין האיסור והקרבן שווה, או מאחר ששניהם כרת מצטרפים? ולא נפשו.

הורו בית דין שחלב מותר, ועשו כן מיעוט קהל, ומת אותו בית דין, ועמד בית דין אחר וחזרו לומר שחלב מותר, ועשו מיעוט אחר - לסובר שקרבן הוא מבית דין - אינם מביאים, שהרי בית דין ראשון כבר אינם. ולסובר שקרבן הוא מהקהל - הסתפקו בגמרא אם צריך שאותם בית דין שהורו יהיה להם ידיעה או לא? ולא נפשו.

דף ג' - ע"ב

מאה שישבו להורות - לרבי יונתן (ו"ג: רבי יוחנן) אינם חייבים עד שירור כולם. הגם שבכל התורה כולה אומרים 'רובו ככולו', כאן נאמר 'זאת כל עדת ישראל ישגו' ועד שישגו כולם. ומה ששנינו שאם ידע אחד מהדיינים שטעו ועשה על פיהם חייב, ומשמע אבל אחר שעשה פטור, היינו את הרבין בראש. ונדחו דבריו. ומה שנאמר 'כל עדת' בא ללמד שישבו כל השבעים ואתו, והגם שלא הורו כולם.

אין גוזרים גזירה על הצבור רק אם רוב הציבור יכולים לעמוד בה - שנאמר 'ממארה אתם נארים ואתי אתם קובעים הגוי כולו', ואע"פ שנאמר 'כולו', רובו ככולו. ומכאן נדחו דברי רבי יונתן.

עשרה שיושבים בדיון, קולר תלוי בצוואר כולם אם הטו בדיון - וגם תלמיד שיושב לפני רבו. רב הונא היה מביא עמו לבית דין עשרה תלמידים, ורב אשי כשהביאו לו טריפה היה מביא עמו עשרה שוחטים, כדי שלא יגיע לו מהעונש רק קצת.

משנה. הורו בית דין וידעו שטעו וחזרו בהם, והלך ועשה על פיהם - לרבי שמעון: בין שהביאו כפרתם ובין שלא הביאו כפרתם פטור מקרבן, 'הטעם' משום שעשה ברשות בית דין. ו"א: בלשון זה, שכל הוראה שיצאה ברוב ציבור יחיד העושה אותה פטור, שלא ניתנה הוראה רק להבחין בין שגגת למויד, כלומר להודיע שהעושה על פיהם שגגת הוא ופטור. לרבי אלעזר: הוא ספק, ולכן אם ישב בביתו שהיה יכול לשמוע - חייב באשם תלוי, ואם הלך למדינת הים שלא היה אפשר לשמוע - פטור. (מחלוקת בן עזאי ורבי עקיבא מבואר להלן דף ד.)

הורו בית דין לעקור כל הגוף, כגון שאמרו אין נדה ושבת או עבודה זרה בתורה - פטורים. הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת. כגון שאמרו יש נדה בתורה אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור, או שאמרו יש שבת בתורה אבל המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור, או שאמרו יש עבודה זרה בתורה אבל המשתחוה פטור - חייבים, שנאמר 'ונעלם דבר', דבר ולא כל הגוף.

פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים - לרבי שמעון: הגדורים גובים מעות מכל אחד מישראל ולקטור, לרבי יהודה: באים מתרומת הלשכה. (ו"א: להיפך.) והגם שלרבי שמעון גובים מעות מכל אחד, מי שעשה לאחר שחזרו בהם בית דין נחשב כחולה בבית דין, באופן שגבו סתם, או שלא היה בעיר בשעת גביה. או לסובר שלדברי רבי שמעון באים מתרומת הלשכה.

הוריות דף ד'. יום ו' פרשת כי תצא - י"ב אלול תשפ"ה

יום זה לזכות ידידנו היקר מאיר בן פינא להצלחה ולסייעתא דשמיא

דף ד' - ע"א

העושה על פי בית דין לאחר שחזרו מהוראה - לרבי מאיר: חייב קרבן, לרבי שמעון: פטור (כמו ששנינו במשנה). לרבי אלעזר: חייב באשם תלוי. שדומה לאדם שאכל ספק חלב ספק שומן, ונודע לו שספק הוא, וגם כאן הוא ספק שמא תולה בדעת עצמו, בין לסובר שהציבור מביא הקרבן שהרי הדבר מפורסם שבת דין חזרו מהוראתם, ובין לסובר שבת דין מביאים הקרבן, שאם היה שואל היו אומרים לו. לסומכוס: פטור מאשם תלוי, שדומה לאדם שהביא כפרה בין השמשות ספק מבעוד יום ספק משחשיכה, בין לסובר שבת דין מביאים הקרבן ואינו מפורסם, ובין לסובר שמביאים הציבור, שהרי לא עלה על דעתו לשאול למה הביאו הציבור פר.

חזרו בית דין מהוראה, ועשה על פיהם אחרי שהחזיק ללכת למדינת הים ועדיין הוא בעיר - לבן עזאי: חייב באשם תלוי, לרבי עקיבא: פטור.

הורו בית דין לעקור כל הגוף פטורים - שנאמר 'ונעלם דבר' ולא מצוה כולה. ואין לפרש 'דבר' על כל הדבר, 'הטעם' א' לעולא: משום שאנו קורים 'ונעלם מדבר', כלומר מקצת הדבר. ב' לחזקיה: שנאמר 'ועשו אחת מכל מצות', מכל מצות ולא כל מצות. ג' לרב אשי: לומדים בגזירה שווה דבר דבר מזקן ממרא, שנאמר ב' לא תסור מן הדבר', מן הדבר ולא כל הגוף.

אין בית דין חייבים - עד שירור בדבר שאין הצדוקים מודים בו, אבל בדבר שהצדוקים מודים בו - פטורים, כיון שהוא מפורש בתורה. ומה ששנינו שחייבים אם הורו שיש נדה בתורה והבא על שומרת יום כנגד יום פטור, הגם שמפורש בתורה 'וספרה לה' שסופרת אחד לאחד, היינו כשהורו שהעראה מותרת בה, שלא מפורש בתורה העראה רק באשה זרה. או שאמרו שאין זבה (וכן שומרת יום) רק כשהוא ביום שנאמר 'מי זבה'. וכן מה שחייבים אם הורו שיש שבת בתורה אבל המוציא מרשות לרשות פטור, הגם שנאמר 'לא תוציא משא מבתיכם', היינו כשהורו שהוציא אסורה והכנסה מותרת, או שמושיט וזורק מותר. וכן מה שחייבים כשהורו שיש עבודה זרה ברכת מזל טוב חמה ולבבית לבחור היקר כמר בנימין ברויאר נ"י

לרגל שמחת אירוסיו בשעה טובה ומוצלחת עב"ג, יהי רצון שיבנו קשר של קיימא לתפארת המשפחות החשובות בישראל

לתרומות והנצחות נדרים פלוס"ע"ש מחודדים

מסכת הוריות

פרק ראשון - הורו בית דין

הוריות דף ב'. יום ד' פרשת כי תצא - י' אלול תשפ"ה

יום זה הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה מרת נחמה רעלא דרייפוס ע"ה בת הרה"ח ר' ישראל ראזענבוים זצ"ל

נלב"ע י' אלול תשע"ד

ת"נ צ"ב ה'

דף ב' - ע"א

משנה. הורו בית דין לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה, והלך היחיד ועשה שוגג על פיהם - בין שעשו ועשה עמהם, בין שעשו ועשה אחריהם, בין שלא עשו ועשה. - פטור, מפני שתלה בבית דין. הורו בית דין וידע אחד מהדיינים שטעו, או תלמיד ליהורא, והלך ועשה על פיהם, שטעה לומר שמצוה לשמוע דברי חכמים, בין שעשו ועשה עמהם, בין שעשו ועשה אחריהם, בין שלא עשו ועשה - חייב חטאת, מפני שלא תלה בבית דין. 'זה הכלל' התולה בעצמו - חייב, והתולה בבית דין - פטור.

אין בית דין חייבים - לשמואל: עד שיאמרו להם 'מוותרים אתם', לרב דימי מנהרדא: עד שיאמרו להם 'מוותרים אתם לעשות' ו"א: להיפך.

הוכיחו בגמרא שאין בית דין חייבים עד שיאמרו 'מוותרים אתם לעשות':

א. מזקן ממרא שחזר לעירו, שנה ולימד כדרך שלימד - פטור, הורה לעשות - חייב.

ב. בית דין שהורו לאשה 'להינשא' על פי עד אחד, והלכה וקלקלה בנות ובא בעלה, חייבת בקרבן, שלא התירו לה רק להינשא. ומשמע שלא נקרא גמר הוראה עד שיתירוה להינשא.

ג. מלשון המשנה הורו בית דין 'לעבור' על אחת מכל מצוות האמורות בתורה.

הורו בית דין להתיר חלב, ונתחלף לו חלב בשומן, ואכל - לרב: (י"א: בשם רבא) פטור, והנאת מרמז דין זה באמרו ועשה 'שוגג' על פיהם. לרבי יוחנן: (י"א: בשם רבא) חייב, ורק 'שוגג על פיהם' פטור. והגם שאם נודע לו שזה חלב היה אוכל, אינו נחשב 'לא שב מדיעתו', כיון שאם יודע לבית דין לא יאכל. ורמי בר חמא נסתפק בדבר.

אינו משלים לרוב ציבור - גם שלישית רב (רבא) שפטור, שנאמר 'בשגגה' עד שיהו כולם בשגגה אחת.

מומר אינו מביא קרבן על שגגתו - שנאמר 'מעם הארץ בעשותה'. לרבי שמעון בן יוסי: משום רבי שמעון לומדים זאת מהנאמר 'או הודע', שרק השב מדיעתו מביא קרבן על שגגתו.

דף ב' - ע"ב

אחד מבית דין שידע שטעו בית דין - בין אם הוא גמיר וסביר, ובין אם הוא גמיר ולא סביר, או סביר ולא גמיר חייב קרבן. ולמדנו זאת ממשנה יתירה ששנה התנא וידע אחד מהם שטעו או תלמיד וראוי להוראה. ואיזה הוא הראוי להוראה, כגון שמעון בן עזאי או בן זומא, והגם שידע שאסור חלב נחשב לשוגג כשטעה בדיון מצוה לשמוע דברי חכמים.

'זה הכלל' התולה בעצמו חייב - לרבות על המבטע בהוראה. התולה בבית דין פטור - לרבות כשהורו בית דין וידעו שטעו וחזרו בהם, והלך היחיד ועשה על פיהם. והגם שנשנה להלן בפרוש, 'ונני והדר מפרש'.

יחיד שעשה בהוראת בית דין - לרב יהודה ורב נחמן בשם שמואל, לרבי יהודה: פטור מקרבן - ודרשה בברייתא מהנאמר 'בעשותה', שרק העושה מפי עצמו חייב, אבל בהוראת בית דין פטור, ומשנתנו לשיטתו. אבל לחכמים: חייב חטאת.

רוב או כל הקהל שעשו עברה בשגגת מעשה - חייבים חטאת, שנאמר 'מעם הארץ'. ולולי הריבוי הייתי אומר שרק מיעוט קהל שחייבים חטאת בעצמם כשעשו בהוראת בית דין (לחכמים), חייבים גם בשגגת מעשה, אבל רוב הקהל שאם עשו בהוראת בית דין מביא עליהם פר והם פטורים, גם אם עשו בשגגת מעשה פטורים, לכן למדנו מהנאמר 'מעם הארץ' שחייבים.

הוריות דף ג'. יום ו' פרשת כי תצא - י"א אלול תשפ"ה

דף ג' - ע"א

בברייתא אמרו הורו ועשו - רבי מאיר פטור וחכמים מחייבים. ונאמרו כמה פירושים במה נחלקו רבי מאיר וחכמים:

א. לרב נחמן בשם שמואל: נחלקו כשהורו בית דין ועשו מיעוט קהל - שלרבי מאיר יחיד שעשה על פי בית דין פטור מקרבן (כמו ששנינו במשנה). ולחכמים חייב.

ב. לרב פפא: נחלקו כשעשו מיעוט ציבור על פי הוראת בית דין, ובית דין משלים לרוב ציבור - שלרבי מאיר אינם משלימים ופטורים מפר העלם, ולחכמים משלימים וחייבים.

ג. כשהורו בית דין ועשו רובו הקהל - שלשיטת רבי מאיר הקהל פטורים ובית דין מביאים פר, וחכמים היינו רבי שמעון שסובר שמביאים גם בית דין וגם ציבור.

ד. כשעשה שבת אחד בהוראת בית דין - שלשיטת רבי מאיר אין מביאים פר העלם, וחכמים היינו רבי יהודה שסובר שאותו השבת חייב כפר העלם.

ה. כשחטאו ששה שבטים והם רוב הקהל, או שבעה שאינם רוב קהל - שלשיטת רבי מאיר פטורים מפר העלם, וחכמים היינו רבי שמעון בן אלעזר שאמר בשם רבי מאיר שחייבים.

הורו ועשו בית דין - פטורים מפר העלם דבר, שנאמר 'הקהל ועשו', מעשה שתלוי בקהל והוראה בבית דין.

הורו בית דין ועשו רוב קהל - הולכים אחרי רוב יושבי ארץ ישראל, אבל אותם שבחוץ לארץ אינם מהמניין, שנאמר 'ועש' שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו קהל גדול מלוא חמת עד נחל מצרים', ללמד שרק אלו

בתורה אבל המשתחוה פטור, הגם שנאמר 'ל'א תשתחוה לאל אחר', הוא כשהורו השתחוואה שלא כדרכה, או בלי פישוט ידים ורגלים מותרת.

דף ד' - ע"ב

רב יוסף הסתפק אם הורו בית דין שאין חרישה בשבת - אם חשוב כביטול מקצת דבר, או מאחר שעוקרים לאיסור חרישה כל עיקר חשוב ביטול בגוי המצוה. ואין ראייה משמורת יום כנגד יום ומאיסור הוצאה בשבת ומאיסור השתחוואה לעבודה זרה, שמדובר באופן שלא עקרו לגמרי (כמו שנתבאר בע"א).

בית דין שהורו שאין שבת בשביעית - כגון שטעו לדרוש פסוקס 'בחריש ובקציר תשבות' שרק בזמן שיש חרישה יש שבת, הרי זה כביטול מקצת קוים מקצת, ומביאים קרבן.

נביא שהתנבא לעקור דבר מדבריי תורה - חייב מיתה. **נתנבא לבטל מקצת ולקיים מקצת** - לרבי שמעון פטור. ובעבודת כוכבים גם אם אמר היום עובד ולמחר מבטל - חייב.

משנה. הורו בית דין וידע אחד מהם שטעו ואמר להם טועים אתם - פטורים. וכן אם לא היה שם מופלא של בית דין - פטורים, שהיה להם ללמוד ולא למדו. וכן אם היה אחד מהם גר או ממזר או נתין או זקן שלא ראו לבנים - פטור שנאמר כאן נדעו, ונאמר להלן (בדיני נפשות) עדה, מה להלן כולם ראויים להוראה שנאמר 'ונשאו אתך' בדמים לך, גם כאן שהיו כולם ראויים להוראה.

משנה. הורו בית דין שוגגים ועשו כל הקהל שוגגים - מביאים פר. **הורו בית דין מזידים ועשו הקהל שוגגים** - מביאים כל אחד כשבה ושעירה כדין חטאת יחיד. **הורו שוגגים מעידים ועשו מזידים** - פטורים.

הוריות דף ה'. יום שב"ק פרשת כי תצא י"ג אלול תשפ"ה

דף ה' - ע"א

משנה. נחלקו תנאים בדין פר העלם דבר של ציבור על איזה ציבור מביאים ומי מביא:

לרבי מאיר: אם הורו בית דין ועשו כל הקהל או רוב על פיהם מביאים פר ולא ציבור. ובעבודה זרה מביאים בית דין פר ושעיר. וכן אם הורו בית דין ועשו ז' שבטים או הרוב על פיהם, מביאים בית דין פר והקהל פטורים. ובעבודה זרה מביאים רק בית דין פר ושעיר. ששני 'קהל' אמורים בפרשה. למטה (והקריבו הקהל) ולממלה (מעניי הקהל), מה הקהל לממלה על בית דין ולא ציבור, אך האמור למעט בית דין קל צבור. (ואינו דורש 'ה' יתירא של הקהל).

לרבי יהודה: מביא כל שטט ושטב, לכן עשו כל הקהל, י"ב שבטים מביאים י"ב פרים, ובעבודה זרה - מביאים י"ב פרים וי"ב שעירים, ואם חטאו שני שבטים - מביאים שני פרים, חטאו שלשה - מביאים שלשה, חטאו שבעה - מביאים ז' פרים. וגם שאר שבטים שלא חטאו גם מביאים על ידיהם פר לכל שבט. שנאמר 'אשר חטאו'. אבל אם חטאו שני יחידים או שלשה - אינם מביאים. ופירשו בגמרא שלשיטתו ארבע 'קהל' אמורים בפרשה, שני פעמים 'הקהל', ה' יתירא לרבות קהל נוסף, אחד לחייב על כל קהל וקהל (על כל שבט), אחד ללמד שהוראה תלוי בבית דין ומעשה בקהל, אחד ללמד גרידה, שגם השבטים שלא חטאו מביאים אנב החוטאים, ואחד ללמד על שבט אחד שעשה בהוראת בית דינו שמביאים פר.

לרבי שמעון - מביא כל שבט שחטא וגם בית דין. לכן אם חטאו כולם - מביאים י"ג פרים, ובעבודה זרה - י"ג פרים וי"ג שעירים, פר ושעיר לכל שבט, ופר ושעיר לבית דין. חטאו שבעה שבטים - מביאים שמונה פרים, ובעבודת כוכבים - שמונה פרים ושמונה שעירים, שנאמר קהל למטה ונאמר למעלה, מה האמור למעלה בית דין עם הקהל כך האמור למטה. ופירשו בגמרא שלשיטתו נאמרו בפרשה שלושה 'קהל', ש"ה' של מעיני הקהל אינה מיותרת שדרך המקרא לדבר כן. קהל אחד מלמד שמביאים ער כל קהל (לכל שבט), ושני אחרים ללמד גזירה שהיה שבת דין חייבים עם הקהל.

הורו בית דין של אחד מהשבטים ועשה אותו השבט על פיהם - **לרבי יהודה:** חייב רק אותו שבט, ושאר כל השבטים - פטורים, **לחכמים:** אין חייבים רק על הוראת בית דין הגדול בלבד, שנאמר 'ואם כל עדת ישראל ישגו' ולא עדת אותו שבט.

הורו בית דין שחלב מותר, ואכלו הקהל שוגגים חלב ודם, אחת בהוראה ואחת בשגגת מעשה, ואחר כך ידעו בית דין שהורו שלא כדיו, ואינם יודעים אם הורו על החלב או על הדם - פטורים מפר, שנאמר 'ונדעה החטאת' ולא שידועו החוטאים. **לרביא**, אינה כרבי אליעזר המחייב חטאת יחיד במי שחלב ונתור לפניו ואכל יחידים או שלשה - אינם מביאים. ופירשו בגמרא שלשיטתו ארבע 'קהל' אמורים בפרשה, שני פעמים 'הקהל', ה' יתירא ומה ואינו ידע איזה, כי ממה נפש חייב, וגם כאן ממה נפש חייבים פר. **לרבי אשי:** מודה כאן רבי אליעזר משום שנאמר 'אשר חטאו עליה', ומה שנאמר שם 'אשר חטא בה' בא להוציא המתעסק.

לרבי שמעון בן אלעזר בשם רבי מאיר אם חטאו ששה שבטים והם רוב הקהל, או שבעה הגם שאינם רוב קהל - מביאים פר. שנאמר 'מעניי העדה' ומשמע מיעוט, ונאמר 'לכל העם בשגגה' ומשמע רובו, אבל כיצד, עשו ששה רוב רוב קהל, או שבעה הגם שאינם רוב, חייבים.

דף ה' - ע"ב

למדנו לרבי שמעון ורבי מאיר שהוראה תלויה בבית דין ומעשה בקהל - ממה שנאמר בעבודה זרה 'מעניי העדה נעשתה לשגגה' (שנעשה על ידי אחרים) ומפסוק 'לכל העם בשגגה'. וצריך שניהם, שמפסוק 'מעניי העדה' לבד הייתי אומר גם מעיטם הקהל, ומפסוק 'לכל העם בשגגה' הייתי אומר שיעשו בית דין עם הקהל. ושאר עבירות לומדים בגזירה שזה 'מעניי מעיני' מעבודה זרה.

עשה שבט בהוראת בית דין הגדול - לרבי יהודה ורבי שמעון מביאים גם שאר השבטים פר לכל אחד.

לשון הברייתא: מה הם מביאים פר אחד, רבי שמעון אומר שני פרים - ופירשו בגמרא שעולה על ששה שבטים שחטאו והם רוב קהל, ות"ק הוא רבי שמעון בן אלעזר. לרבי שמעון מביאים אחד לכל השבטים שחטאו, ואחד לבית דין. (ולא אמר רבי שמעון שיביאו לכל שבט רק אם חטאו רוב שבטים).

לרבי יהודה רבי שמעון שבת אחד נקרא קהל - שנאמר 'ויאמר אלי הגני מפרך והרבייתך ונתתך לקהל עמי', ולא נולדו לאחר מכן כן בניגוין.

ויעמד יהושפט בקהל יהודה וגו' לפני החצר החדשה - שחידשו דברים ואמרו טבול יום לא יכנס במחנה ליום.

הוריות דף ו'. יום א' פרשת כי תבוא י"ד אלול תשפ"ה

דף ו' - ע"א

חטא לא נאכלת כעולה שהרי נאמר בקרבנות הלויים 'ופר שני בן בקר תקח לחטאת' ללמד שהוא שני לעולה - מה עולה לא נאכלת כל מה החטאת. כיוצא בו 'באימ מהשבי הגולה הקריבו וגו' הכל עולה, והלא חטאת ביניהם - רק שהכל כעולה שאינה נאכלת.

העולים משבי הגולה הביאו י"ב פרים ושעירים על עוון עבודה זרה שעשו בימי צדקיהו - **לרבי יהודה:** כגון שחטאו י"ב שבטים, או שחטאו שבעה ושאר שבטים הביאו בגרידה. **לרבי שמעון:** שחטאו י"א שבטים, ושטב י"ב לבית דין. **לרבי מאיר:** שרק בית דין מביאים ולא ציבור, צריך לומר שחטאו וחזרו וחטאו י"ב פעמים.

מתו החוטאים מביאים הציבור פר ושעיר - שלא אמרו 'חטאת שמתה בעליה במיתה' רק ביחיד ולא בציבור, שאין מיתה בציבור. ולמדנו כן מהנאמר בעניגלה ערופה: 'כפר לעמך ישראל אשר פדית ה', ראייה כפרה זו שנתכפר על יוצאי מצרים, והגם שמתוך שמכפרת על החייב מכפרת גם על המתיי, גם כאן חטאו החיים והיו צריכים כפרה. והגם שחייב מזידים, הוראת שעה היתה, כי גם מה שהביאו י"ב פרים וגם י"ג כבשים, היתה הוראת עשה.

מת אחד מהצבור - חייבים, מת אחד מבית דין - פטורים והעמידה בגמרא כרבי מאיר שסובר שבית דין מביאים פר ולא ציבור, לכן אם מת אחד מהציבור מביאים, שכל הבית דין קיים. ואם מת אחד מבית דין פטורים, כחטאת שמת אחד השותפים. **רבי יוסף:** רצה להעמידה כרבי שמעון שסובר שבית דין מביאים עם הציבור, ואם מת אחד מהציבור חייבים שאין ציבור ממים, ואם מת אחד מבית דין פטורים שהרי היא חטאת שותפים - ודחה אביי דבריו, כי לרבי שמעון חטאת שותפים ידנה כחטאת ציבור שאם נתכפר בעליה באחרת אינה מתה, וכך גם אם מת אחד השותפים היא קריבה. (וכן היא מסקנת הגמרא להלן ע"ב).

דף ו' - ע"ב

פר ושעיר של יום הכפורים שנאבדו, והפריש אחרים תחתיהם - **לרבי יהודה:** ימיתו כולם, **לרבי אלעזר ורבי שמעון:** אין חטאת ציבור מתה. והגם שמכפרת על ידי הכהנים, מפרש אביי: שלפי רבי שמעון חטאת השותפים דינה כחטאת ציבור. לרב יוסף: נקראת חטאת ציבור משום שהכהנים נקראים 'קהל', שנאמר 'על הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר'. ונחזרו דבריו.

שבת לו' בכלל י"ב שבטים שמביאים י"ב פרים - ואפרים ומנשה חשובים כשבט אחד, שלא הוקשר פר לנחלה. וחלוקים בגדלים מכמו כחלתם כך ציתתם כדי לחלק כבוד לדגלים. וכן חלוקים בנשיאים כדי לחלק כבוד לנשיאים.

שלמה עשה ז' ימי חנוכה, **משה** עשה י"ב כדי לחלוק כבוד לנשיאים.

רבי שמעון אומר חמש חטאות מתות - ולד חטאת, תמורת חטאת, חטאת שמות בעליה, שנתכפר בעליה, ושעברה שנתה. ואי אפשר לומר ולד חטאת בציבור שאין ציבור מפרשים נקבה, ולא תמורת חטאת שאין תמורה בציבור, ולא שמות בעליה שאין ציבור מתים. וכן אם נתכפרו בעליה ועברה שנתה בציבור לא ימיתו, שרבי שמעון גמר להכה חטאות אלו מתות רק באופן ששייך כל החמשה. ומכאן למדנו שלדבריו גם חטאת שותפים שמת אחד מהם אינה מתה (כדעת אביי) שהרי לא שייך בה כל החמש חטאות.

הדרן עלך פרק הורו בית דין

הוריות דף ז'. יום ב' פרשת כי תבוא י"ט אלול תשפ"ה

פרק שני - הורה כהן משיח

משנה. הורה כהן משיח לעצמו שוגג ועשה שוגג - מביא פר. וגם אם הורה, ושכח מאיזה טעם הורה, ובשעה שטעה אמר הריני עושה על דעת הוראתי, חייב. ואין אומרים שאם היה נודע לו מאיזה טעם הורה שמא היה חזור בו ונתשב כמזיד.

הורה לעצמו שוגג ועשה מזיד, או מזיד ועשה שוגג - פטור. שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת בית דין לציבור. שנאמר 'לאשמת העם', ללמד שהמשיח כציבור שאינו חייב רק בהעלם דבר ושגגת מעשה.

לולי הפסוק 'לאשמת העם' לא נוכל ללמוד שכהן משיח כציבור מכח דין - שציבור ומשיח יוצא מכלל יחיד (שמביאים פר ולא כשבה או שעירה) מה ציבור אינם חייבים רק על העלם דבר עם שגגת מעשה כך גם כהן משיח, שהרי גם נשיא מוצא מכלל יחיד (שמביא שעיר) וחייב בשגגת מעשה בלי העלם דבר. והגם שמשיח דומה לציבור ששניהם בפר, הוא דומה גם לנשיא ששניהם מביאים שעירה בעבודה זרה ומביאים אשם וודאי, לכך נאמר 'לאשמת העם'. ואם חטא בפני עצמו - מביא בפני עצמו, חטא עם הציבור - מתכפר לו עם הציבור. ואין ללמוד מנשיא שמוצא מכלל יחיד ואם חטא עם ציבור מתכפר עם ציבור, כי מה לנשיא שכן מתכפר לו עם ציבור כיום הכפורים מה שאין כן במשיח. חטא', על מה שחטא מביא ולא על מה שחטאו אחרים.

כהן משיח אינו מביא אשם תלוי - שנאמר 'וכפר עליו הכהן על שגגתו אשר שגג', מי שחטאתו ושגגתו שווה כלומר שחייב בשגגת מעשה, יצא משיח שאינו חייב רק על העלם דבר עם שגגת מעשה.

משנה. כהן משיח שהורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו - כלומר שהורה להיתר באיסור אחד ובית דין הורו להיתר באיסור אחד, מתכפר לו בפני עצמו. **הורה ועשה עם ציבור** שהוא ובית דין הורו להיתר באיסור אחד, מתכפר לו עם ציבור. והיאל והושווה לבית דין שאינו חייב עד שיורה לבטל מקצת ולקיים מקצת. שנאמר 'לאשמת העם'. וכן בעבודה זרה אינם חייבים עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת. ונלמד דין זה ממה שנאמר 'על חטאתו אשר חטא' שאם חטא בפני עצמו - מביא בפני עצמו, חטא עם הציבור - מתכפר לו עם הציבור. ואין ללמוד מנשיא שמוצא מכלל יחיד ואם חטא עם ציבור מתכפר עם ציבור, כי מה לנשיא שכן מתכפר לו עם ציבור כיום הכפורים מה שאין כן במשיח.

לא אמרו שאם חטא משיח לעצמו וציבור לעצמם מביאים פר רק באופן שהוא ובית דין מופלאים, אבל אם הוא מופלא והם לא - הוא מתכפר בפני עצמו והם אינם מביאים פר, שהוראתו מ"על חטאתו אשר חטא" אבל הוא מופלא והוא לא - אינו מביא לעצמו, שאין הוראתו חטאה.

דף ז' - ע"ב

גם אם משיח ובית דין יושבים במקום אחד - כיון שהורו בשני איסורים נחשב ל'חטא בפני עצמו', ושניהם מביאים.

הורה כהן משיח בחלב ובית דין בעבודה זרה - חטא בפני עצמו הוא, שהרי חלב ועבודה זרה חלוקים בטעם ובקרבן, והוא מביא פר. ובית דין מביאים פר ושעיר. וקל וחומר אם משיח הורה בעבודה זרה ובית דין בחלב, שחלוקים בקרבן לגמרי, שמביא שעיר והם פר.

הורה משיח בחלב המוסקה הקרב ובית דין בחלב של עוף הדקין - הסתפקו בגמרא אם מאחר שחלוקים בטעמיהם, חטא בפני עצמו הוא, כי ששם חלב אחד הוא? ולצד ששם חלב אחד הוא, הסתפקו גם חטא משיח הורה בחלב ובית דין בדם, אם מאחר שחלוקים בטעמיהם חטא בפני עצמו הוא, או מאחר ששווים בקרבן הוא כחטא עם הציבור? ולא נפשט.

אין בית דין מביאים בעבודה זרה בעקירת כל המצוה - הגם שיצאה לדון בעצמה בפר ושעיר, שנאמר בעבודה זרה מעניי ובשאר מצוות מעיני, מה להלן בבית דין ולא כל הגוף, כך גם כאן.

בית דין ומשיח אינם חייבים רק על העלם דבר עם שגגת המעשה - שנאמר בבית דין 'ישגו ונעלם דבר'. ומשיח כציבור, שנאמר 'לאשמת העם'.

משנה. אין בית דין חייבים בעבודה זרה רק על העלם דבר עם שגגת המעשה - הגם שיצאה לדון בעצמה בפר ושעיר, ולומדים בגזירה שזה 'מעניי מעיני'.

משיח שהורה באיסור עבודה זרה - לרבי: חייב בשגגת מעשה לבד, שנאמר 'וכפר הקהל על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה'. והנפש זה המשיח, השוגגת - זה הנשיא. בחטאה בשגגה - חטא זה בשגגה היא. **לחכמים:** חייב בהעלם דבר עם שגגת מעשה, שנאמר 'בחטאה בשגגה' מי שחטאתו בשגגה בשאר מצוות, יצא משיח שחטאתו בהעלם דבר. ושווים ידו וחכמים שמביא שעירה, שנאמר 'ואם נפש אחת', יחיד נשיא ומשום בכלל נפש אחת הם.

הוריות דף ח'. יום ג' פרשת כי תבוא י"ט אלול תשפ"ה

דף ח' - ע"א

המשיח אינו מביא אשם תלוי - שנאמר 'וכפר עליו הכהן על שגגתו אשר שגג', דורשים מהנאמר 'אשר שגג' מצינו שיהא 'כל' חטאו בשגגה, יצא משיח שאם חטא בשגגה, שבשאר מצוות אינו חייב רק בהעלם דבר. **לחכמים:** מי שחטאו בשגגה, יצא משיח שאין חטאו בשגגה לא בעבודה זרה ולא בשאר מצוות רק בהעלם דבר עם שגגת מעשה.

משנה. אין בית דין, וכהן משיח, ונשיא ויחיד, חייבים להביא פר העלם דבר של ציבור רק בדבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת - לרבי לומדים דין זה ממה שנאמר 'אשר חטאו' 'עליה', ונאמר להלן לגלות ערותה ויחיד נלמד משום שהרי נאמר בנשיא מכל 'מצות ה', ונלמד מציבור שנאמר בהם מכל 'מצות', וביחיד נאמר אחרי פרשת גלגל נפש אחת, הם, 'ולמדו תחתון מעליון, כלומר מציבור מעליון.

אין מביאים ציבור פר לעולה ושעיר לחטאת בעבודה זרה רק על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת - ש'לומדים' מעניי מעיני' מפר הבא בציבור על שאר מצוות. וכן יחיד נשיא ומשיח, שנאמר 'ואם נפש אחת', יחיד ונשיא ומשיח בכלל נפש אחת, הם, 'ולמדו תחתון מעליון, כלומר מציבור מעליון.

לחכמים שדורשים 'עליה' לעריות וצרות - לומדים יחיד נשיא ומשיח מהכתוב 'תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה וגו' ונכרתה', הוקשה כל התורה לעבודה זרה שאין חייבים עליה רק בזדונו כרת ושגגתו חטאת. וציבור לומדים ממה שנאמר ביחיד 'ואם נפש' וילמד עליון מתחתון.

מצינו שחילק הכתוב בעובדי עבודה זרה במזיד בין יחידים למרובים, שהרי היחידים - בסקילה וממונם פלט, והמרובים (אנשי עיר היניחית) - בסייף וממונם אבד. אבל בשוגג אין חילוק בקרבנות - ודרשו רבי ממה שנאמר 'תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה'. ואם לא למדנו כן הייתי אומר שיביאו פר לחטאת ושעיר לעולה להיפר מציבור. או שהייתי אומר שצריכים להביא ואין להם תקנה.

הפסוק 'תורה אחת יהיה לכם' נאמר בעבודה זרה

א. שנאמר 'וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה', מצוה ששקולה ככל המצות והיא עבודה זרה.

ב. י"א שנאמר 'אשר דבר ח' לא משה', ונאמר 'אליכם ביד משה', מצוה שהיא כדביבור של הקדוש ברוך הוא וציווה על ידי משה, וזו עבודה זרה, שהרי אנכי ולא יהיה לך' שמענו מפי הגבורה.

ג. י"א שנאמר 'מן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם', מצוה שנאמרה בתחילה. ונחזו דבריו, שהרי מתחילה נצטוו עשר מצוות במרה.

דף ח' - ע"ב

משנה. הורה בית דין חייבים על עשה ועל לא תעשה שמבדקש שהיחיד מביא בו קרבן עולה ויורד ולא חטאת קבועה, וכן היחיד אינו מביא אשם תלוי על עשה ולא תעשה שבמקדש - שנאמר 'ואשם' בחטאת ובאשם תלוי, ונאמר בציבור 'ואשמו', מה 'ואשם' ביחיד בחטאת קבועה, גם 'ואשמו' בציבור בחטאת קבועה, ומה ציבור בחטאת קבועה כך אשם תלוי אינו בא רק על ספק חטאת קבועה. והגם שבעולה ויורד נאמר 'אשם', ואין חילוק בין אשם לנאמר 'אשם' שהרי לומדים 'ושב הכהן ובש הכהן' כי זו היא שביה זו היא ביאה, מכל מקום דנים 'ואשם ומצות ה' אשר לא תעשינה' שלא נאמר בקרבן עולה ויורד.

בית דין חייבים על עשה ועל לא תעשה שבנדה – וכן יחיד מביא עליהם אשם תלוי, מצות עשה – לפרוש מהנדה, ומצות לא תעשה – שלא לבוא עליה.

הוריות דף ט' יום ד' פרשת כי תבוא י"ז אלול תשפ"ה

דף ט' ע"א

משנה. אין בית דין חייבים פר על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו – שכל אלו הם בקרבן עולה ויורד.

נחלקו תנאים בדין נשיא ומשיח שעברו על שמיעת קול או ביטוי שפתים או טומאת מקדש וקדשיו:

לרבי יוסי הגלילי – נשיא ומשיח פטור בכל אלו, שנאמר 'לא תגעי ידו' ונאמר 'לא תשיג ידו', מי שבא לעניות ועשירות, ונשיא אינם באים ללדי עניות, שנאמר בנשיא 'ועשה אחות מכל מצות ה' אלקיו', מי שאין על גביו רק ה' אלקיו. ונאמר במשיח 'והכהן הגדול מאחיו', שהוא גדול מאחיו בגוי בכח כהנמה ובעושר. ואחרים אומרים אם אין לו גדלוהו משל אחיו. וגם נשיא שנצטרע פטור, שעדיין אינו בא ללדי עניות.

לרבי עקיבא – הנשיא חייב בכלום קרבן עולה ויורד חוץ משמיעת הקול, שהמלך לא דן ולא דנים אותו ולא מעיד ולא מעידים אותו. והמשיח פטור בכלום מקרבן עולה ויורד (אבל מביא על כולם פר. להלן ע"ב), שנאמר בעשירית האיהם של מנחת חבתין 'זה קרבן אהרן ובניו', זו באה וזוהב לו ולא אחרת באה וזוהב לו, וכיון שננתמעט בדלי דלות נתמעט גם בעניות ועשירות, שנאמר בדלי דלות 'וכפר עליו הכהן על חטא אהרן אשר חטא מאחת מאלה', ללמד שהמתכפר באחת מתכפר בכלום, ושאינו מתכפר באחת כלומר בדלי דלות, אינו מתכפר בכלום.

לשיטת רבי שמעון – הנשיא חייב בכלום חוץ משמיעת הקול כרבי עקיבא, והמשיח חייב בכלום חוץ מטומאת מקדש וקדשיו, שנאמר בטומאת מקדש וקדשיו 'ונכרתה הנפש האחרת מותר הקהל', מי שחטאיה שווה ללחידים, כלומר הקהל שאם חטאו בשגגת מעשה בלי העלם דבר מביא כל אחד קרבן יחיד, מה שאין כן משיח שאינו מביא קרבן על שגגת מעשה בלי העלם דבר. ודווקא בעניות ועשירות, אבל בדלי דלות פטור מכולם, שדורש 'זה קרבן אהרן' כרבי עקיבא, ואינו דורש ממותו 'מאת מאלה' שלא יבא גם בעניות ועשירות.

לשיטת רבי אליעזר – הנשיא מביא שעיר על טומאת מקדש וקדשיו, הואיל וזדונו כרת, מביא על שגגתו שעיר כמו בחטאת קבועה. אבל על שמיעת קול וביטוי שפתים שאין זדונו כרת, מביא עולה ויורד כהדיוט. והמשיח פטור על טומאת מקדש וקדשיו לגמרי כשיטת רבי שמעון.

דף ט' ע"ב

כל המצות שבתורה שחייבים במזיד כרת ובשוגג חטאת – יחיד מביא – כשבה ושעירה, והגשיא – שעיר, משיח וכו"ד – פר. ובעבודה זרה – יחיד נשיא ומשיח מביאים שעירה, ובית דין – פר לעולה ושעיר לחטאת. אשם תלוי – יחיד ונשיא ויחייבים, משיח ובית דין – פטורים. אשם ודאי, יחיד נשיא ומשיח – חייבים, ובית דין – פטורים.

לרבי יוחנן מודה רבי אליעזר שאין אשם תלוי בא על טומאת מקדש וקדשיו הגם שיש בו כרת – והאיל ואין כי חטא ביהודה, ותנא היה שוה בביריתא לפני רבי ששת שאשם תלוי על על חטאת מקדש וקדשיו, והשיבו רב ששת שלפי דברי רבי יוחנן אין שיטתו כשום תנא.

הדרן עלך פרק הורה כהן משיח

הוריות דף י' יום ה' פרשת כי תבוא י"ח אלול תשפ"ה

משנה. כהן משיח שחטא ועבר ממשихותו – מביא פר, וכן נשיא שחטא ועבר **פרק שלישי – כהן משיח שחטא**

מגדולתו – מביא שעיר. משיח שעבר ממשיתחתו וחסא – מביא פר, שנאמר 'והקריב על חטאתו', למלמד שמביא חטאתו משעבר, אבל נשיא שעבר מגדולתו ואח"כ חטא, מביא כהדיוט, ואין לומדים קל וחומר ממשיתח שאין מביא שגגת מעשה ובכל זאת מביא חטאת משעבר, שנאמר 'אשר נשיא יחטא' שיחטא כשהוא נשיא.

נשיא זה מלך – שנאמר 'מכל מצות ה' אלקיו', שאין על גביו רק ה' אלקיו.

משנה. חטאו משיח ונשיא קודם שנתמנו ונתמנו – לת"ק: הם כהדיוטות. **לרבי שמעון:** אם נודע להם עד שלא נתמנו – חייבים, ומשנתמנו – פטורים. שנאמר 'אם יכהן המשיח יחטא' פרט לקודמותו. ואין למלד מנשיא שמביא בשגגת מעשה ואין מביא על הקודמות, כל וחומר במשיח מביא רק על העלם דבר עם שגגת מעשה, כי יש לדחות מה לעשיא שאין מביא חטאתו משעבר. ובנשיא אמר 'אשר נשיא יחטא' פרט לקודמותו, ואין ללמד בכל וחומר ממשית שמביא חטאת משעבר ולא על הקודמות, כי יש לדחות מה למשיח שאין מביא על שגגת מעשה בלי העלם דבר.

'אשר נשיא יחטא, יכול גדרת מלך היא שיחטא – וכמו שמצאנו בנגעים שהיא בשורה שנגעים באים עליהם (לרבי יהודה), תלמוד לומר במשיח 'אם יכהן המשיח יחטא', מה להלן לכשיחטא גם כאן.

'ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם' – לרבי יהודה: בשורה היא להם שנגעים באים עליהם, **לרבי שמעון:** פרט לנגעי אוסנים. ומה שלמדנו בביריתא שנגעים מטמאים באונם, **לרבא:** בן ידי רוחות – אינו מטמא, ועל ידי הכאה וכוויה – מטמא. **לרב פפא:** בכשפים – אינם מטמאים, ושלא בכשפים – מטמאים.

אדם כי יהיה בעור ברשו' – מן הדיבור ואילך. אבל אם אירעו לפני הדיבור אינם מטמאים לאחר הדיבור. ואין ללמד במה שטעם מזב. כי מה לזב שאינו מטמא באונם.

נשיא שנצטרע אינו מביא שעיר – שנאמר 'וינגע ה' את המלך ויהי מצורע עד יום מותו וישב בבית החפשי', שעד עכשיו היה עקבד לפי שהיה עליו שררה.

רבן גמליאל רבי יהושע ירדו בספינה, רבן גמליאל נטל עמו פת ורבי יהושע פת וסולת. נגמרה פיתו של רבן גמליאל וסמך על סולת של רבי יהושע, שאלו מניין ידעת שנתעבק כל כך/ השיב לו כוכב אחד עולה לשבעים שנה ומתנה את הספינה! אמרתו יתעה איתנו, אמר לו כל כך בידך ואתה עולה בספינה לצורך מוזנות! אמר עד שאתה תמה על עמה על שני תלמידים שיש לך ביבישה רבי אלעזר חסמא ורבי יוחנן בן גודגדא שיועידים לשער כמה טיפות יש בימ, ואין להם פת לאכלו ובגד ללבוש, נתן עדתו להושיעם בראש, שכעלה שלח להם ולא באו, חזר ושלח ובאו, אמר להם כמדומים אתם ששררה אני נוטן לכם, עבדות אני נוטן לכם, שנאמר 'אם היום תהיה עבד לעם הזה'.

דף י' ע"ב

'אשר נשיא יחטא' – אשרי הדור שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו, שאם המלך שאין ליבו כפוף מרגיש ומביא קרבן על שגגתו, לא שכן הדיוטות שלכם כפופים מרגישם. ואם על שגגתו מרגיש, כל שכן שמרגיש על זדונו וחוזר בתשובה.

'יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מוגיע אליהם כמעשה הרשעים ויש רשעים שמוגיע אליהם כמעשה הצדיקים' – רב נחמן בשם רב חסדא דרש, אשריהם לצדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים של עולם הזה בעולם הזה, ואור לרשעים שמוגיע אליהם כמעשה הצדיקים של עולם הבא בעולם הזה. והשיבו רבא שאין זה רע שהצדיקים יאכלו שני עולמות, ולכן דרש אשריהם לצדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים של עולם הזה בעולם הזה, ואור לרשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים של עולם הזה בעולם הזה. כלומר שאין להם טובה כל בעולם הזה ולי לעולם הבא. וכן קרא רבא על רב פפא ורבי חזקיה דרב יהושע שהיה ביום מסכת סדרורה, והיה להם קצת עושר 'אשריהם לצדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים של עולם הזה בעולם הזה'.

'כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בה' – לרבי יוחנן: משל לשניים שצלו פסחיהם, אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכילה גסה. **לריש לקיש:** לא עשה מצוה מן המובחר אבל אינו רשע, **לריש לקיש:** משל ללוט ושתי בנותיו, שהתכוונו לשם מצוה והוא לשם עבירה.

'וישלו את יעניו ואתם אלם כל ככר הירדן כי כולה משקה' – כל הפסוק לשם עבירה נאמר, שלומדים **'וישלו את' מפקסו** 'וישאו אתה אדונינו', **הירדן יענינו'** מפקסו ויאמר משושן וגו' אותה קח לי כי היא ישרה בעיני', **'וירא' מהנאמר** 'וירא אותה שכם בן חמור', **'את כל ככר הירדן'** מהנאמר 'כי בעד אשה זונה עד ככר להם', **'כי כולה משקה'** מהנאמר 'אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושקווי'. ואע"פ שאונס היה, לבלי שני לא היה לו לשלום, שהרי ידע בקומה של בכירה.

'אח נפשע מקרית עז' – זה לזט שפירש מאברהם. **'ומדינים כבירה ארמון' –** שהטיל מדינים בין ישראל לעמו, שנאמר לא יבאו עמניו ומואבי בקהל ה'. **'לתאוו ביקש נפדר' –** זה לזט שנפדר מאברהם, **'בכל תושיה יתגלע' –** שנתגלה קלונו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, שהרי שנינו שעמוני ומואבי אסורים איסור עולם.

תמר זינתה לשם מצוה – יצאו ממנה מלכים ונביאים. **זמרי זינה** ונתכוון לשם עבירה – נפלו כמה רבבות מישראל גדולה עבירה לשמה כמו מצוה שלא לשמה – שנאמר 'תבורך מנשים יעל אשת חבר הקיני מנשים באהל

תבורך', כלומר משרה רבקה רחל ולאח. ושבע בעילות בעל אותו רשע באותה שענה. ולא היה לה הנאה, שגם טובת רשעים רעה היא אצל צדיקים.

לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות גם שלא לשמה – שמתוך שלא לשמה בא לשמה, שבשכר 42 קרבנות שהקריב בלק זכה ויצאתה ממנו רות, שהיתה בת בנו של ענלון בן בנו של בלק.

אין הקב"ה מקפח גם שכר שיחה נאה – שהרי בכירה קראו מואב, אמר הקב"ה למשה 'אל תצר את מואב ואל תתגר במ מלחמה', אבל לצער אותם מותר. וצעירה שקראו 'בן עמי' אמר הקב"ה 'אל תצורם ואל תתגר במ לצער אותם

לעולם יקדים אדם לדרב מצוה – שבשכר לילה אחת שקדמה בכירה לצעירה, זכתה וקדמתה ארבע דורות למלכות.

הוריות דף י"א. יום ו' פרשת כי תבוא י"ט אלול תשפ"ה

דף י"א ע"א

מעם הארץ' פרט למשיח שאינו מביא כשבה או שעירה בשגגת מעשה בלי העלם דבר – ופרט לנשיא שאכל כזית חלב כשהוא הדיוט, ונתמנה ונודע לו, שלרבי רבי שמעון אינו מביא כהדיוט, לפי שהולכים אחרי שעה שנודע לו. ולשיטת חכמים בא למעט אם אכל חצי כזית חלב כשהוא הדיוט, ונתמנה, והשלימו, ואח"כ נודע לו, שאינו מצטרף ואינו מביא כשבה או שעירה כהדיוט (ולא שעיר כנשיא).

אכל חצי כזית חלב כשהוא הדיוט, ונתמנה, ועבר, והשלים – הסתפקו בגמרא אם מצטרף, או שהנשיאות שבאמצע מפסקת. ואינו דומה למי שאכל חלב והפריש קרבן, והמיר, וחזר בו, שאנו אומרים הואיל ונדחה ידחה, כי המומר אינו בר קרבן כלל, מה שאין כן הנשיא שהוא בר קרבן.

אכל ספק חלב כשהוא הדיוט, ונתמנה, ונודע לו על ספיקו – **לחכמים:** מביא אשם תלוי, שהולכים אחר שעת חטאו. **לרבי שמעון:** הסתפקו בגמרא אם מכיוון שנשתנה לעניין קרבן ודאי שנשתנה גם לענין ספק או לא? ולא נפשט.

מומר לאכול חלב אינו נחשב מומר לעניין דם – ואם אכל דם מביא קרבן.

מומר לקרבן חטאת – לת"ק: נתמעט מומר לקרבן חטאת שנאמר 'מעם הארץ' – פרט למומר. **לרבי שמעון בר יוסי:** שנאמר 'אשר לא תעשינה בשגגה ואשם', השב כידיעתו מביא קרבן על שגגתו ולא מי שלא שב גם כשנודע לו. ובפני מינה בשניה במי שאוכל נבילה לתיאבון, ואם מצא היתר היה אוכל, ונתחלף לו נבילה בשומן ואכל, ואם היה יודע שהיא נבילה היה אוכל שומן, שלפי תנא קמא אינו מביא, ולרבי שמעון בן יוסי מביא, שהרי שני מדיעותיו, שאם היה מוצא היתר היה אוכל.

אכל חלב לתיאבון – הרי זה מומר. **אוכל חלב להכעיס** – הרי זה צדוקי (וי"ג מין).

אוכל נבילה וטריפה, שקצים ורמשים, ושתה יין נסך – סתמו צדוקי.

לובש כלאיים – סתמו צדוקי, ואם לובש כלאים דרבנן – **לת"ק:** אינו מומר, **לרבי יוסי ברכי יהודה:** הוא מומר, כיון שכלאיים איסורו מפורסם.

והאוכל נבילות להכעיס * י"א: הוא מומר, וצדוקי זה העובד עבודת כוכבים.

אכל פירעון או יתוש אחד – הרי זה מומר. ולסובר שהעושה להכעיס הוא צדוקי, מדובר כשרצה לטעום טעמא דאסורא ולא נתכווין להכעיס.

דף י"א ע"ב

נשיא (שמביא שעיר) זה מלך – ולא נשיא שבט כנחשון בן עמינדב, שנאמר 'מכל מצות ה' אלקיו', ולהלן הוא אומר 'למען ילמדו ליראה את ה' אלקיו, מה להלן שאין על גביו רק ה' אלקיו, כך נשיא שאין על גביו רק ה' אלקיו.

רבי שאל לרבי חייה אם היה מביא שעיר אם בית המוקדש קיים, והשיב לו הרי צרתך בבבל, כלומר שהוא כו"ף לראש הגולה שבבבל, ואינו דומה למלכי ישראל ומלכי בית דוד שמביאים כל אחד לעצמם, שלא היו כפופים זה לזה. ור"א שהשיבו שבבבל רודים את ישראל בשבט, אבל אתה אינך אלא מחוקק.

'לא יסור שבט מיהודה' – זה ראש גולה שבבבל שרודה את ישראל במקל. **'ומחוקק מבין רגליו' –** אלו בני בניו של הלל שמלמדים תורה ברבים.

משנה. משיח שמביא פר בהוראה – זה המשוח בשמן המשחה, ולא המרובה בבגדים.

אין בין כהן המשוח בשמן המשחה למרובה בגדים – רק פר הבא על כל המצות, שמרובה בגדים מביא כשבה או שעירה כיחיד.

אין בין כהן משמש (ראשון שחזר לעבודתו) לכהן שעבר (שמינוהו תחת הראשון והעבירוהו) – רק פר יום הכיפורים ועשירית האיפה. זהו זה שיום בעבודת יום הכיפורים, ומצויים על הבתולה, ואסורים על האלמנה, ואינם מטמאים בקרביהם, ולא פורעים, ולא פורעים, ומחזירים את הרוצח.

שמן המשחה שעשה משה במדבר – לרבי יהודה: שלקו בו את העיקרים, והגם שאין בו גם לסוך את העיקרים, זה אחד מהנסים שנעשו בו. **לרבי יוסי:** שורים העיקרים במים ומציף עליהם שמן, וקולט את הריח, ומסיר את השמן.

נסים שנעשו בשמן המשחה: תחילתו לא היה אלא י"ב לוגין, כמה יורה ועיקרים בולעים, כמה האור שורף, ובו נמשח מלכו וכליו ואחריו ובני כל שבעת ימי המלוכה, ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים, וכולו קיים לתעדי לבוא, שנאמר 'שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם' 'זה' בגימטריא "ב לוגים.

כהן גדול בן כהן גדול טעון משיחה – שנאמר 'והכהן המשיח תחתיו מבניו', ואם לא היה צריך משיחה, היה די לומר והכהן תחתיו מבניו.

אין מושיחים מלך בן מלך – שנאמר 'למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו', ירושה היא לכם, אבל אם יש מחלוקת צריך משיחה. שנאמר 'ואז ובניו בקרב ישראל', בזמן ששלום בישראל קורים בו הוא ובניו וגם בלי משיחה. ולכן משוח אריך שלמה – מפני מחלוקת של אדוניה, ואת יואש – מפני עתליה, ואת יהואחז – מפני יהויקים שהיה גדול ממנו שתי שנים, והגם שהיהואחז הוא יוחנן ונאמר בו שהוא כבור, הוא שהיה כבור למלכות (שמלך ראשון), אבל יהויקים גדול ממנו, והמליכו את יהואחז לפניו משום שלא היה יהויקים ממלא מקום אבותיו.

מלכי בית דוד מושיחים, מלכי ישראל אינם מושיחים – שנאמר 'קום משחהו כי זה הוא', זה טעון משיחה ואין אחר טעון משיחה. ויהוא בן נמשי נמשח מפני מחלוקת של יורם, ולא נמשח בשמן המשחה רק בשמן אפרסמון.

'ובני יאשיהו הכבדו יוחנן השני יהויקים השלישי צדקיהו הרביעי שלום' יוחנן – הוא יהואחז. ושלום – הוא צדקיהו, שהיה שחיה לבלנים ורביעי למלכות, שמתחילים מלך יהואחז, ואחריו יהויקים ואחריו יכניה ואחריו צדקיהו. ונקרא שמו שלום משום שהיה משולם במעשיו, ו"א: ששלמה מלכות בית דוד בימיו, ומתניה שמו, שנאמר 'וימלך מלך בבל את מלכי יהודה ויטב את שמו בצדקיהו', וכוונתו 'יצדק' לפי שכבר נעשה 'יומשר'.

הוריות דף י"ב. יום שב"ק פרשת כי תבוא י"א אלול תשפ"ה

דף י"ב ע"א

יהואחז נמשח בשמן אפרסמון – שכבר נגזזו שמן המשחה בימיו.

משגגז ארון, נגזז שמן המשחה, ויצצנזת המן, ומקל אהרן, שקדיה ופרחיה, וארגז ששלחו פלשתים דורון לישראל ויאשיהו מלך יהודה נגזז, ששרה שכתוב בתורה 'ולך ה' אתרן ואז מלכך' ציהו נגזזו. שנאמר ויאמר ללוי וגו' תנו את ארון הקדש בבית אשר כנה שלמה וגו' אין לכם משא בכתר' וגו'. ויצצנזת המן נלמד בגזירה שווה שנאמר 'שם שם' מאתהרן, ומקל אהרן נלמד בגזירה שווה 'משמרת משמרת' מצצנזת המן, ושמן המשחה נלמד בגזירה שווה 'דורות דורות' מצצנזת המן.

משיחת מלכים – הוא כמו נזר. **משיחת כהנים** – הוא כמו כין ויני.

סדר משיחת כהנים * י"א: שבתחילה מוצקים שמן על ראשו ואחר כך נותנים שמן בין ריסי עיניו, שנאמר 'יצוק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אותו לקדשו'. וי"א: להיפך, שבישיחה עדיף, שכן אתה מוצא אצל כלי שרת שהתקדשו במשיחה ולא בציגיה, וכוונת הכתוב 'יצוק' לפי שכבר נעשה 'יומשר'.

'כשמן הטוב וגו' יורד על הזקן זקן אהרן' – כמו שני טיפי מרגליות היו תלויות בזקן אהרן משמן המשחה, וכשמפסר עולות ויושבות בעיקר זקנו, והיה משה דואג שמה מעל בשמן המשחה, יצאתה בת קול ואמרה 'כשמן הטוב וגו' כטל חרמון', מה טל חרמון אין בו מעילה כך שמן המשחה שבזקן אהרן. ועדיין היה אהרן דואג שמה משה לא מעל

אבל הוא מעל, יצאתה בת קול ואמרה 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד', מה משה לא מעל כך אתה לא מעלת.

מקום משיחת מלכים – אין מושחים את המלכים אלא על המעיין כדי שתמשך המלכות, שנאמר 'ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם וגו' והורדתם אותו אל גיחון'.

הרוצה לדעת אם תעלה שנתו – ידלך נר בעשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים בבית שאין רוח נושבת בו ואם דולק כל זמן שהשמן בתוכו תעלה שנתו. **הרוצה לעשות עסק ורוצה לדעת האם יציליו** – יגדל תרגולו על שם אותו עסק, ואם ישמון וישכח, יצליח. **היוצא לדרך ורוצה לדעת האם יחזור לביתו** – יעמוד בבית חשוך, ואם יראה צל צילו ידע שיחזור לביתו. ואין נכון לעשות כן, שמא תיחלש דעתו ויורע מזלו

הואיל שהסימן דבר נכון הוא – יתא אדם רגיל לראות (ו'י): לאכול בראש השנה קרא, ורוביא, כרתי, סילקא, ותמרים.

רב משרשיא הורה לבנו: כשתרצו להיכנס וללמוד תורה אצל הרב, תשגנו תחילה המשנה. ותסתכלו על פיו, שנאמר 'והיו עיניך ראות את מוריד'. ותלמדו סמוך לנהר, שכשם שמי הנהר נמשכים כך ימשכו השמועות. ומוטב שתדורו באשפות של 'מתא מחסיא' שיש בה תלמידים חכמים ראויים להוראה ותרבות יפה, ממה שתדורו בארמורית של 'פומבדיתא' שלא היה בה תרבות ראיה כל כך. ועוד אמר להם מוטב שתאכלו דג קטן מסריח מעיר 'מתא מחסיא', מכותח משובח וחזק.

רמא קרני באלק' ולא רמא פכ' דוד ושלמה – נמשחו בקרן נמשך המלכות, שאול ויהוא – נמשחו בכף לא נמשך מלכות.

משוח בשמן המשחה זה כהן ולא מלך (ולומר שאם שגג בהוראה יביא פר, וכלי הוראה יביא שעיר) – שנאמר 'כהן'. אבל לא מרובה בגדים, שנאמר משיח. ולא משוח מלחמה, שנאמר 'המשיח' המיומן שבמשוחים, שאין משיח אחר על בגיו.

דף י"ב – ע"ב

מרובה בגדים – לחכמים: אינו מביא פר הבא על כל המצות, **לרבי מאיר:** מביא.

אירע מסול ככהן גדול, ועבר, ומינו כהן אחר תחתיו – חוזר הראשון לעבודה. והשני – **לרבי מאיר:** כל מצות כהונה עליו, **לרבי יוסי:** אינו ראוי לכהן גדול משום איבה, ולא לכהן הדיוט שמעלים בקודש ולא מורידים.

משנתניו מהמרובה בגדים אינו מביא פר על כל המצות, וכהן שעבר כל מצות כהונה גדולה עליו – **לרב חסדא:** וישא חכמים וסיפא רבי מאיר, **לרב יוסף:** רבי היא ונסיב לה אליבא דתנאי. **לרבא:** גדולה שמעון היא, שסובר רבי מאיר ככהן שעבר, וחכמים במרובה בגדים.

אלו דברים שבין כהן גדול לכהן הדיוט: **א.** פר הבא על כל המצות, **ב.** פר יום הכיפורים, **ג.** עשירית האיפה, **ד.** לא פורע, **ה.** אינו פורם למעלה כהדיוט רק למטה (מבואר להלן), **ו.** אינו מטמא לקרובים, **ז.** מוזהר על הבתולה, **ח.** אסור באלמנה, **ט.** מחזיר את הרוצה, **י.** מקריב אוגן ואינו אוכל ואינו חולק, **י"א.** מקריב חלק בראש, **י"ב.** נוטל חלק בראש, **י"ג.** משמש בשמונה כלים, **י"ד.** כל עבודת יום הכיפורים אינה כשר רק בו, **ט"ו.** פטור על טומאת מקדש וקדשיו (לרבי שמעון). וכולם נוהגים במרובה בגדים חוץ מפר המביא על כל המצות (כחכמים) וכולם נוהגים במשיח שעבר (כרבי מאיר) חוץ מפר יום הכיפורים ועשירית האיפה.

כל הדברים שנוהגים ככהן גדול אינם נוהגים במשוח מלחמה, חוץ מחמשה דברים האמורים בפרשה: **א.** לא פורע, **ב.** אינו פורם, **ג.** אינו מטמא לקרובים, **ד.** מוזהר על הבתולה, **ה.** אסור באלמנה, ומחזיר רוצח לרבי יהודה, ולחכמים אינו מחזיר.

והכהן הגדול מאחיו – זה כהן גדול. **אשר יוצק על ראשו שמן המשחה** – זה משוח מלחמה. **זמלא את ידו לגבוש את הבגדים** – זה מרובה בגדים. על כולם הוא אומר 'ראשו לא יפרע וגבדיו לא יפרם ועל כל נפשות מת לא יבא', אבל אין כולם מקריבים אוגנים, שנאמר 'כי נזר שמן משחת אלקיו עליו' – 'עליו' ולא על חבדיו. אבל מצווה על הבתולה, ולמדו רבי ישמעאל ממה שנאמר 'והוא'. ורבי עקיבא דורש מהנאמר 'והוא' שאפילו אם העבירו מחמת מומים על הבתולה, ולא רץ קאם העבירו מחמת קרי.

משאילו שצנטרע אסור באלמנה כדין כהן גדול שעבר מחמת מומים.

משנה. לשיטת התנא במשנה (ולרבי ישמעאל) **הכהן גדול פורם מלמטה וההדיוט מלמעלה.** ונחלקו רב ושמואל בביאור דין זה: **לרב:** למטה – למטה ממש (כשפת חלוקה), ולמעלה – למעלה ממש (בצוואר). **לשמואל:** למטה – הוא למטה מ'מקמי שפה' (מתחת לבית הצוואר), ולמעלה – למעלה מ'מקמי שפה' (שקורע בית הצוואר ממש). **ולרבי יהודה:** כהן גדול אינו בפריעה ופרימה כל עיקר.

על כל המומים כולם – רצה מבדיל קמי שפה שלו רצה אינו מבדיל, **ועל אביו ואמו** – מבדיל. **לרבי יהודה:** כל קרע שאינו מבדיל שפה שלו אינו אלא קרע של תפלות. שמואל סובר כרבי יהודה שקרע שאינו מבדיל שפה שלו אינו קרע, ולפיכך סובר שכהן גדול קורע מתחת לבית הצוואר. ואינו סובר כמותו שכהן גדול אינו קורע כל עיקר.

כהן גדול – מקריב אוגן ולא אוכל, **הדיוט** – לא מקריב ולא אוכל.

משנה. כל התדיר מחבירו קודם חבירו – שנאמר 'מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד', 'עולת התמיד' מיותר ללמד שתדיר קודם. וכל המקדש מחבירו קודם לחבירו – שנאמר אצל כהן 'קדשתו', לכל רב שבקדושה, לפתחו ראשון ולכבר ראשון ולטוול מנה יפה ראשון.

הוריות דף י"ג. יום א' פרשת נצבים – כ"א אלול תשפ"ה

דף י"ג – ע"א

פר המשיח ופר העדה – פר המשיח קודם לפר העדה בכל מעשיו, שנאמר 'ושרף אותו כאשר שרף את הפר הראשון', שהיה ראשון קודם לפר העדה בכל מעשיו. והואיל ומשיח מכפר ועדה מתכפרת, דין הוא שיקדים המכפר למתכפר, וכן הוא אומר 'וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל'.

פר העלם דבר של צבור קודם לפר של עבודת כוכבים – שזה חטאת וזה עולה, ונאמר 'והקריב את אשר ירצה מן החטאים שמת אין לנו כיצוא בו, מלך ישראל שמת – כל ישראל ראויים למלכות. מלך – קודם לכהן גדול שנאמר 'ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם'. כהן גדול קודם לבגאי – שנאמר 'ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הניבא', הקדים צדוק לנתן, ואומר 'שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיק' וגו', והיו נביאים שנאמר 'כי אנשי מופת המה'.

פר עבודה זרה קודמת לשעיר עבודה זרה – הגם שהפר עולה והשעיר חטאת, שנאמר 'לחטת' חסר אלה, ולרבה משום שנאמר בו 'כמשפט', שיקריב כסדר הכתוב בו.

שעיר עבודה זרה קודם לשעיר נשיא – שזה ציבור וזה יחיד. **שעיר הנשיא קודם לשעיר יחיד** – שזה מלך וזה הדיוט.

שעיר יחיד וכבשת יחיד – בי"א: קמי שפירת יחיד קודם לכבשת יחיד – ששעירה נתרבה אצל עבודה זרה ביחיד. **וי"א:** שכבשת יחיד קודם, לפי שהכבשה נתרבה באליה.

עומר – קודם לכבש הבא עמו, **שתי הלחם** – קודמים לכבשים הבאים עמהם – **ז'ה הכהל'** דבר הבא בגלל היום, קודם לדבר הבא בגלל הלחם.

משנה. האיש קודם לאשה – להחיות ולהשיב אבדה. **האשה קודמת לאיש** – לכסות ולהוציא מבית השבי. ובזמן ששניהם עומדים בקלקלה, כגון שהאיש עומד למשכב זכור, האיש קודם לאשה.

היה הוא ואביו ורבו בשבי – הוא קודם לרבו, רבו – קודם לאביו. אמו – קודמת לכולם. חכם – קודם למלך ישראל שהחכם שמת אין לנו כיצוא בו, מלך ישראל שמת – כל ישראל ראויים למלכות. מלך – קודם לכהן גדול שנאמר 'ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם'. כהן גדול קודם לבגאי – שנאמר 'ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הניבא', הקדים צדוק לנתן, ואומר 'שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיק' וגו', והיו נביאים שנאמר 'כי אנשי מופת המה'.

כהן גדול משוח בשמן המשחה – קודם למרובה בגדים. **מרובה בגדים** – קודם למשיח שעבר מחמת קרי, **משיח** שעבר מחמת קרי – קודם לעבר מחמת מום, עבר מחמת מום – קודם למשוח מלחמה, **משוח מלחמה** – קודם לסגן, **סגן** – קודם לאמרכל (אמר כולא), שהוא ממונה על כולם ואין משיבים על דבריו), **אמרכל** – קודם לגונבר **גונבר** – קודם לראש משמר, **ראש משמר** – קודם לראש בית אב, **ראש בית אב** – קודם לכהן הדיוט.

סגן ומשוח מלחמה שהיו מהלכים בדרך ופגע בהם מת מצוה – יטמא משוח מלחמה ולא סגן, שאם יארע פסול ככהן גדול סגן שמשח תחתיו. ולעניין להחיות, משוח מלחמה קודם לסגן.

משנה. כהן – קודם ללוי, שנאמר 'בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים'. **לוי** – קודם לישראל, שנאמר 'בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי'. **ישראל** – קודם למזמר, שזה מיוחס וזה לא. **מזמר** קודם לתנין – שזה בא מטיפה כשרה וזה מטיפה פסולה. **נתין** קודם לגר – שזה גדל עמונו בקדושה וזה לא. **גר** קודם לעבד משוחרר – שזה היה בכלל ארור וזה לא, וכל זה אם כולם שווים.

מזמר תלמיד חכם – קודם אפילו לכהן גדול עם הארץ, שנאמר 'יקרה היא מפנינים', מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים.

מפני מה כולם רצים לישא גיורת ולא משוחררת? – שזו היתה בכלל ארור וזו לא, דבר אחר שזו היתה בחזקת שמוה וזו לא.

מפני מה כלב מכיר קונו וחתול לא? – כי מה האוכל ממה שעכבר אוכל משכח, האוכל עכבר עצמו על אחת כמה וכמה. מפני מה הכל מושלים בעכברים? שסורם רע, שנושכים גם בגדים וגם בית יד של מרא.

דף י"ג – ע"ב

חמשה דברים משכח התלמוד: **א.** האוכל ממה שאוכל עכבר או חתול, **ב.** האוכל לב של בהמה, **ג.** הרגיל בדינים, **ד.** השותה מים של שיורי רחיצה, **ה.** הרוחץ גרליו זו על גבי זו. וי"א: גם המניח בגדיו מתחת ראשו.

חמשה דברים משיבים לתלמוד: **א.** פת פחמים (אפוי בגחלים), וכל שכן פחמים עצמם. **ב.** האוכל ביצה מנוגלת בלי מלח. **ג.** הרגיל בשמן זית. וכשם שזית משכח ללימוד שבעים שנה כך שמן זית משיב. **ד.** הרגיל בין רב בשמים. רבא העיד על עצמו ששין ובשמים עשאו פיקח. **ה.** השותה מים של שיורי עיסה. ויש אומרים: גם הטובל אצבעו במלח ואוכל. לרבי יהודה אצבע אחת ולא שתים, ולרבי יוסי שתים ולא שלש, וסמינך קמיצה, כלומר כפוף הקמיצה ונשתתיוו שתי אצבעות זקופים מכאן ואחת מכאן.

עשרה דברים קשים לתלמוד: **א.** העובר תחת אפסר הגמל, וכל שכן תחת גמל עצמו. **ב.** העובר בין שני גמלים. **ג.** העובר בין שתי נשים. **ד.** אשה העוברת בין שני אנשים. **ה.** העובר תחת ריח רע של נבילה. **ו.** העובר תחת הגשר שלא עברו תחתיו מים ארבעים יום. **ז.** האוכל פת שלא בישל כל צרכו. **ח.** האוכל בשר מכף שבוחשים בו ומעבירים בו את הווהאמ. **ט.** השותה מאמת המים העוברת בבית הקברות. **י.** המסתכל בפני המת. ויש אומרים גם הקורא כתב שעל גבי הקבר.

כשנשיא נכנס – נעמדים כל העם, ואין יושבים עד שאומר להם שבו. **אב בית דין נכנס** – עושים לו שורה מכאן ומכאן עד שישב במקומו. **חכם נכנס** – אחד עומד ואחד יושב עד שישב במקומו. **בני חכמים ותלמידיו חכמים** – בזמן שרבים צריכים להם מפסיעים על ראשי העם. יצא לצורך לקטנים – יכנס וישב במקומו, אבל לגדולים לא שהיה לו לבדוק עצמו תחילה, לשלועלם לימד אדם עצמו להשכים ולהעריך לגדולים כדי שלא יתרחק. ולאחר שירידה חולשה לעולם גם אם יצא לגדולים יכנס למקומו. בני ת"ח שממונים אביהם פרנס על הצביור – בזמן שיש להם דעת לשמוע נכנסים ויושבים לפני אביהם ואחוריהם כלפי העם, ובזמן שאין להם דעת לשמוע נכנסים ויושבים לפני אביהם ופניהם כלפי העם. וגם בבית המשתה עושים אותם סניפים בצד הזקנים, בזמן אביהם ובפניו מפני כבוד אביהם.

בימי רבן שמעון בן גמליאל נישנית משנה זו – שרבן שמעון בן גמליאל – היה נשיא, רבי מאיר – חכם, ורבי נתן – אב בית דין, ומתחילה היו עומדים בפני כולם בשווה, תיקן רבן שמעון בן גמליאל לחלק ביניהם, ובאותו יום לא היו רבי מאיר ורבי רבן, כשבאו למחר ראו שאין עומדים בפניהם כדרך כל יום, ואמרו להם שכך תיקן רבן שמעון בן גמליאל, רצו להעבירו על ידי שביקשו ממנו שיגלה להם עוקצין שלא היה יודעה, ויאמרו לו 'מי ימלך גבורות ה' ישמיע כל תהלתו', למי נאה למלל גבורות ה' מי שיכול להשמיע כל תהלתו/ וימנו את רבי נתן לנשיא ורבי מאיר לאב בית דין/ שמע אותם רבי יעקב בן קרשי וגרס ופירשה אחורין רבן שמעון בן גמליאל, ונתן דעתו רבן שמעון בן גמליאל וגרסה, למחר אמרו לו שילמד בעוקצין ולמדה, ציווה להוציא מבית המדרש/ והיו כותבים ורשייתם על הפתח ושיגורו לבית המדרש, ועל מה שלא ידעו להשיב בבית המדרש היו מנכסנים תשובותיהם/ אמר להם רבי יוסי תורה מבחוץ ואנו מבפנים, ציווה רבן שמעון בן גמליאל להכניס, וקנס אותם שלא יאמרו שמעונו בשמם/ העלו לרבי מאיר בשם 'אחרים' ולרבי נתן בשם 'ש אומרים'/ הראו להם בחלום שייפייס את רבן שמעון בן גמליאל, ורבי נתן פייסו, אמר לו רבן שמעון בן גמליאל שהועיל לך חשיבות אבין להיות אב בית דין אבל לא להיות נשיא/ ורבי מאיר לא הלך לפייס, שאמר דברי חלומות לא מעלים ולא מורידים.

הוריות דף י"ד. יום ב' פרשת נצבים – כ"ב אלול תשפ"ה

דף י"ד – ע"א

רבי שנה לרבי שמעון בנו מאמר של רבי מאיר בשם 'אחרים' * שאלו: מי הם הללו שמייהם אנו שותים ושותים אין אנו מוכיזים? השיבו: בני אדם שבשקט לעקור כבודו וכבוד בית אבין. אמר לו: גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אמר. אמר לו: האויב תמו חרבות לנצח. אמר לו: כל זה כשהוועיל מעשיהם, והם לא הועילו. חזר ושנה לו 'אמרו משום רבי מאיר'. אמר רבא גם רבי שהוא ענוותן אמר 'אמרו משום רבי מאיר' ולא 'אמר רבי מאיר'.

רבן שמעון בן גמליאל וחכמים נחלקו אם סיני עדיף או עוקר הרים – רב יוסף היה סיני, ורבה עוקר הרים, שלחו לארץ ישראל איזה מהם קודם, שלחו להם סיני עדיף, שהכל צריכים לבעל החיטים. ובכל זאת כן לא יקיבל עליו רב יוסף שריה, ומלך רבה כ"ב שנה, ורק לאחריו מלך רב יוסף. ובכל השנים שמלך רבה לא רצה רב יוסף אפילו לקרוא מקוץ דם לביתו.

אביי ורבה ורבי זירא ורבה בר מתנה היו יושבים והיו צריכים לראש – אמרו מי שיאמר דבר ולא יפריכוהו יהיה לראש, והופך דבריהם חושל מן אביי, ראה רבא על אביי הרמת הראש, ואמר לו פתח ואמור דרשה.

רבי זירא היה חריף ומקשה, ורבה בר בר מתנה היה מתון ומסיק – והסתפקו בגמרא מי עדיף. ולא נפלט.

הדרן עלך פרק כהן משיח וסליקא לה מסכת הוריות

